

Deprem Sonrası Bireysel Sorumluluğumuzu Hatırlamak

Türkiye tarihinin en yıkıcı depremi olarak nitelendirilen 6 Şubat Kahramanmaraş Depremi, 44 binin üzerinde can kaybına ve binlerce kişinin yaralanmasına neden olurken depremden etkilen çok sayıda ildeki yüzlerce yapı da ağır hasar aldı.

Yaşanan felaketin ardından elde kalan resim, her afet sonrası olduğu gibi bir kez daha ihmaller ve alınmayan önlemler ile otoritenin sorumlu olduğu alanlardaki zayıflıklar ve toplumun depreme ilişkin bilinç düzeyinin ne denli düşük olduğunu ortaya çıkardı.

Sınırları içerisinde Kuzey Anadolu Fay Hattı, Doğu Anadolu Fay Hattı ve Batı Anadolu Fay Hattı'nı barındıran Türkiye, tarihsel verilere göre 1500'lü yıllardan başlayarak farklı zamanlarda büyüklüğü 7 ve üstü olan ve uzmanlar tarafından tehlikeli olarak nitelendirilen 25 depreme sarsıldı. Yalnızca 1939-2018 yılları arasında gerçekleşen 7 ve üzeri büyüklüğündeki 14 depremde binlerce kişi can verdi.

Sadece bu verilere bakarak bile deprem ülkesinde yaşadığımız gerçeği ile hareket ediyor olmamız gerekirken 6 Şubat Depremi'nin bilançosuna bakarak kurumların ve bireylerin daha çok bu gerçeğin inkârı yönünde bir tutum sergilediğini söylemek pek de yanlış olmaz.

Bulduğumuz coğrafyaya uygun yapıların inşa edilmesini sağlamak, işlevsel bir acil afet planına sahip olmak ve kayıplarımızı en aza indirebilmek için sigorta araçlarından faydalanmak depreme karşı alınabilecek üç temel önlem.

Yaşadığımız son felakette ilk iki hususta 1999'da meydana gelen Gölcük Depremi'nden bu yana yapıcı bir yol kat edilemediğini üzülerken gördük. Buna karşın sigorta verileri de bireysel olarak üzerimize düşeni yapmadığımızı gösteriyor.

¹Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazarına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

Ülke genelinde sigortalı konut oranı yüzde 57

99 Depremi'nin hemen sonrasında kurulan ve Türkiye'de Zorunlu Deprem Sigortası edindirme, uygulama ve yönetimi faaliyetlerinden sorumlu Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) verilerine göre Türkiye'de zorunlu deprem sigortası yaptıranların oranı yüzde 57,3. Yani ülkede bulunan konutların 20 bininin zorunlu deprem sigortası var.

Zorunlu Deprem Sigortası, deprem sonucu meydana gelen yangın, infilak, tsunami ve yer kaymasının doğrudan neden olacağı maddi zararları poliçede belirtilen limitler dâhilinde nakdi olarak tazmin ediyor. Her yıl inşaat maliyetlerindeki artışa göre azami bir tutarda teminat sağlayan DASK'ın 2023 için üst limiti 640 Bin TL. Ortalama bir poliçenin maliyeti ise 300 TL civarında. DASK, en temel inşaat maliyetini karşılıyor. Vatandaş eğer isterse özel olarak ilave deprem teminatı da alabiliyor.

Depremden etkilenen 11 ilde zorunlu deprem sigortası oranı ise yüzde 49 seviyesinde. Kahramanmaraş'ta 210 bin konutun %53'ü yani 111 bin 358 konut zorunlu deprem sigortası poliçesine sahip. Hatay'da 315 bin konutun %39,60'ı, Şanlıurfa'da 198 bin konutun %52,10'u, Osmaniye'de 101 bin konutun %42,30'u, Adana'da 479 bin konutun %45,90'ı, Malatya'da 188 bin konutun %51,60'ı, Diyarbakır'da 231 bin konutun %33,90'ı, Kilis'te 25 bin konutun %58,80'i, Adıyaman'da 89 bin konutun %44,10'u, Elazığ'da 115 bin konutun %58,60'ı, Gaziantep'te ise 339 bin konutun %63,80'inin zorunlu deprem sigortası bulunuyor. Yine bölgedeki 2 milyon 150 bin konut için ihtiyari sigorta oranı yüzde 20. Yani zorunlu ya da özel olsun, sigorta penetrasyonu düşük.

Cezai yaptırım uygulanmıyor

Deprem riskine bağlı kayıplar dikkate alındığında ülke genelinde zorunlu deprem sigortası oranının bu denli düşük olması pek açıklanabilir değil. Bu durumda sigorta bilincinin yeterince oluşmadığını söylemek mümkün. Ayrıca "zorunlu" olarak adlandırılan sigorta ürününde cezai bir yaptırım ve denetim uygulanmaması da bir başka etken olarak sayılabilir. Bu çerçevede elektrik ve su aboneliği edinebilmek için düşük metrekare ile alınan poliçe sayısı da oldukça fazla. Bu da poliçenin işlevselliğini olumsuz etkiliyor. Çünkü olası bir hasarda tazminat hesabı için poliçede yer alan bilgiler esas alınıyor.

Kaskoda da durum farklı değil

Deprem bölgesinde her 3 araçtan 1'i de deprem nedeniyle doğrudan ya da dolaylı olarak hasar gördü. Araçlar için zorunlu olan trafik sigortası, deprem sonucu araçta oluşan küçük veya büyük masrafları karşılamıyor. Kasko poliçelerin yüzde 99'unda ise deprem teminat olarak veriliyor.

Ne var ki deprem bölgesinde bulunan 3 milyon 150 bin aracın yalnızca 530 bini, yani yüzde 17'si kasko poliçesine sahip. Öte yandan Türkiye'de 24 milyon araç var ancak kasko poliçe sayısı 8 milyon civarında.

Geç alınan tedbir, tedbir değil

Açıklanan veriler 6 Şubat sonrası sigortalı konut sayısının 274 bin 748 artarak 11 milyon 224 bin 390'a çıktığını gösterse de zamanında alınmayan tedbirin kimseye faydası olmadığını hatırlamakta fayda var.

Doğal afetlerin olası risklerine karşı otorite kadar bireysel olarak da hazır olmak, mümkün olan önlemleri almak ve üzerimize düşen her türlü sorumluluğu yerine getirmek yaşanacak kayıpları aza indirmek için önem taşıyor.

Bu anlamda, otorite ile ilgili kurum ve kuruluşların sigortayı “zorunlu” ya da “lüks” tanımı yerine öncelikli bir ihtiyaç olarak topluma benimsetmek ve sigortalılık oranını arttırmak üzere atacağı adımlara ihtiyaç var.

Sigortanın, hayatları ve varlıkları koruyarak ekonomik kalkınmada üstlendiği temel rol dikkate alındığında sadece sigorta yaptırarak bile kendimizle birlikte ülkeye ve geleceğe fayda sağlayacağımızı da akılda tutmak gerekiyor.